

Datum plaatsing op de site: 26 mei 2015

Probleemstelling

Artikel 102a van de Pensioenwet bepaalt dat het bestuur in overleg met de overige fondsorganen de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, van het pensioenfonds moet vastleggen. Het artikel bepaalt tevens dat deze doelstellingen en beleidsuitgangspunten (onder meer) worden gebruikt bij de invulling van het intern toezicht.

Deze bepaling doet de volgende vragen rijzen met betrekking tot de actieve betrokkenheid van het intern toezicht bij deze kerntaken van het bestuur van het pensioenfonds:

1. Dient de visitatiecommissie als “fondsorgaan” in de zin van 102a PW te worden gekwalificeerd, of komt dit predicaat alleen de raad van toezicht toe?
2. Welke juridische – en/of niet juridische argumenten rechtvaardigen een onderscheid tussen de raad van toezicht en de visitatiecommissie bij de invulling van artikel 102a? Welke argumenten pleiten juist niet voor het maken van een dergelijk onderscheid?
3. Als de visitatiecommissie wel een fondsorgaan is hoe, en op welk moment, dient het bestuur de commissie dan bij de doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het fonds te betrekken en hoe gaat een visitatiecommissie, die vaak alleen jaarlijks een momentopname van het fonds maakt, deze verantwoordelijkheid in de praktijk invullen?
4. Indien de visitatiecommissie geen fondsorgaan is, welke verantwoordelijkheid heeft de commissie dan als intern toezichthouder op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken van het fonds? Immers, deze twee wettelijke hoofdtaken van het intern toezicht raken direct (het proces van totstandkoming van) de doelstellingen, de beleidsuitgangspunten en de risicohouding van het pensioenfonds (als bedoeld in artikel 102a Pw)?
5. Welke stappen zou de visitatiecommissie richting het bestuur moeten nemen ter invulling van zijn verantwoordelijkheid als intern toezichthouder bij de vastlegging van de doelstellingen, de beleidsuitgangspunten en de risicohouding van het pensioenfonds (al dan niet als fondsorgaan in de zin van artikel 102a PW)?

Overwegingen van de klankbordgroep

Vragensteller legt in feite twee vragen voor: welke rol heeft het intern toezicht bij artikel 102a en is er hierbij onderscheid tussen visitatiecommissie en raad van toezicht.

Verschillende opvattingen

Tijdens de bijeenkomst bij DNB van 13 april 2015 voor intern toezichthouders over de implicatie van het nFTK voor het intern toezicht bleken onder de aanwezigen in de zaal maar ook bij de verschillende DNB sprekers uiteenlopende opvattingen bestaan over welke (actieve) rol de visitatiecommissie speelt in het proces van intern toezicht houden op de beleidscyclus van het pensioenfonds. Ook waren er verschillende opvattingen over de rol van de visitatiecommissie versus de raad van de raad van toezicht hierbij.

Vastlegging 102a in overleg met overige organen van het fonds

In de bijeenkomst bij DNB werd bevestigd dat het bestuur van het fonds de doelstellingen en de beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, vastlegt in overleg met de overige organen van het fonds. Hierbij doet zich direct al de vraag voor of de uitdrukking is de wet “vastlegt” letterlijk moet worden opgevat of dat dit ook gelezen moet worden als “vaststelt”. Uit de discussie bleek dat beide wordt bedoeld. Maar het verschil is wel relevant. Een toets op wat *is vastgelegd* past bij visitatie; een toets op wat *wordt vastgesteld* ligt meer op het terrein van raad van toezicht, immers de raad kan reeds toetsen tijdens het besluitvormingsproces zelf.

In de bijeenkomst bij DNB ontstond de indruk dat met het overleg met overige organen van het fonds over de doelstellingen en beleidsuitgangspunten ook de visitatiecommissie werd bedoeld. Tegelijkertijd werd erkend

dat de visitatiecommissie achteraf toetst, zodat het niet goed duidelijk is op welke wijze een visitatiecommissie feitelijk betrokken kan zijn bij het overleg over doelen etc.

Opvatting klankbordgroep: VC en RvT niet in dezelfde positie

De klankbordgroep is van mening dat een VC niet in dezelfde positie verkeert als een RvT. Weliswaar zijn de wettelijke basistaken gelijk maar de RvT heeft extra taken en bevoegdheden en kan het bestuur met raad terzijde staan. De RvT heeft bepaalde goedkeuringsrechten en kan daarmee zaken “tegenhouden”. De RvT is een permanent orgaan van het fonds. De VC staat verder op afstand van het fonds dan de RvT. De leden van de RvT worden door DNB als mede-beleidsbepaler getoetst, de VC niet.

..... ook niet bij doorlopende visitatie

Met de komst van de jaarlijkse visitatie zien we dat de visitatie soms als doorlopende visitatie is ingericht met een meerjarenafspraak. Ook vinden soms de gesprekken tussen VC en bestuur meerdere malen per jaar plaats in de vorm van een najaarsgesprek en voorjaarsgesprek. De formele en juridische positie van de VC blijft echter anders dan die van de RvT. De raad van toezicht is permanent betrokken. De VC zou in het geval van een doorlopende visitatie aan het bestuur kunnen voorstellen tussentijds een oordeel te geven over het (gevolgde) proces van formulering van 102a, maar veel meer mogelijkheden heeft de VC niet op dit punt.

VC en RvT wel dezelfde eindgebruikers van geformuleerde doelen en uitgangspunten

Bij het toezicht op het beleid, algemene gang van zaken bij het fonds, de evenwichtige belangenafweging en de adequate risicobeheersing zullen zowel VC als RvT toetsen of het bestuur conform de gestelde doelen heeft gehandeld.

Ook de Code Pensioenfondsen is relevant

In code 3 van de Code Pensioenfondsen is bepaald dat het bestuur een missie, visie en strategie opstelt. Ook zorgt het bestuur voor een heldere en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Daarnaast toetst het bestuur periodiek de effectiviteit van zijn beleid en stuurt zo nodig bij. De Code Pensioenfondsen geeft ook aan dat artikel 102 PW de grondslag vormt voor missie, visie en strategie. Een bemoeienis van het intern toezicht met doelen en uitgangspunten impliceert daarmee ook een rol bij de formulering van missie, visie en strategie. In sommige gevallen is dan ook voor de raad van toezicht extra opgenomen dat lange termijn ambities ter goedkeuring worden voorgelegd aan de raad van toezicht.

Geformuleerde reactie

1. Dient de visitatiecommissie als “fondsgaan” in de zin van 102a PW te worden gekwalificeerd, of komt dit predicaat alleen de raad van toezicht toe?
Antwoord: nee, alleen de raad van toezicht is orgaan van het fonds. De visitatiecommissie is een externe commissie die geen orgaan van het fonds is.
2. Welke juridische – en/of niet juridische argumenten rechtvaardigen een onderscheid tussen de raad van toezicht en de visitatiecommissie bij de invulling van artikel 102a? Welke argumenten pleiten juist niet voor het maken van een dergelijk onderscheid?
Antwoord: de leden van de raad van toezicht zijn volgens wet- en regelgeving mede-beleidsbepaler, de leden van de visitatiecommissie niet. De raad van toezicht is permanent orgaan van het fonds en heeft taken en bevoegdheden die de visitatiecommissie niet heeft.
3. Als de visitatiecommissie wel een fondsgaan is hoe, en op welk moment, dient het bestuur de commissie dan bij de doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het fonds te betrekken en hoe gaat een visitatiecommissie, die vaak alleen jaarlijks een momentopname van het fonds maakt, deze verantwoordelijkheid in de praktijk invullen?
Antwoord: niet van toepassing.
4. Indien de visitatiecommissie geen fondsgaan is, welke verantwoordelijkheid heeft de commissie dan als intern toezichthouder op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken van het fonds? Immers, deze twee wettelijke hoofdtaken van het intern toezicht raken direct (het proces van totstandkoming van) de doelstellingen, de beleidsuitgangspunten en de risicohouding van het

pensioenfonds (als bedoeld in artikel 102a)?

Antwoord: uitsluitend toetsing achteraf.

5. Welke stappen zou de visitatiecommissie richting het bestuur moeten nemen ter invulling van zijn verantwoordelijkheid als intern toezichthouder bij de vastlegging van de doelstellingen, de beleidsuitgangspunten en de risicohouding van het pensioenfonds (al dan niet als fondsorgaan in de zin van artikel 102a PW)?

Antwoord: de visitatiecommissie kan verzoeken een tussentijdse toets te kunnen uitvoeren met betrekking tot de (vaststelling) van doelen en uitgangspunten, alsmede missie, visie en strategie.